A°. 1857. N°. 11.

DINGSDAG 13 JANUARIJ.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL

UTRECHT 13 Januarij.

Onder Bern zal men zien, dat de zaak van Neufchatel werkelijk zoo goed als geregeld is, wat de Pruiss. bladen ook zeggen. Pruissen evenwel heeft gezegd, dat eerst de gevangenen van Neufchatel moeten ontslagen zijn, alvorens over eene nadere schikking te willen spreken. Al wat Zwitserland dus met de Westmagten heeft vastgesteld en geregeld, kan Pruissen slechts beschouwen als buiten haar om geschied. Eerst als ten gevolge der schikking de gevangenen zijn losgelaten zal het kabinet van Berlijn zich doen hooren, en dan zal het inmiddels blijken, dat de Westmagten verzekerd waren van den goeden wil van Pruissen, toen zij op eigen gezag de onafhankelijkheid van Neufchatel aan Zwitserland waarborgden. Voor Pruissen was het slechts eene zaak van vorm. En daarvoor zijn weder schatten verspild en zouden op nieuw honderden of duizenden menschenlevens op spel zijn gezet! — Gelukkig is thans dat gevaar achter den rug.

De keizer van Oostenrijk wordt den 15 dezer te Milaan gewacht. Men mag benieuwd zijn over de ontvangst, die hem daar wacht. Te Venetië is de geestdrift der menigte luttel geweest. Men heeft dat willen weêrspreken, maar 't is thans onwedersprekelijk. De koelheid, die men eerst meende dat alleen bij den Italiaanschen adel tegen het huis van Habsburg heerschte, blijkt ook tot het volk te zijn doorgedrongen. De belastingen, die trouwens zoo hoog mogelijk zijn opgevoerd, wekken overal ontevredenheid. De keizer heeft het zelf opgemerkt, dat alleen militairen en ambtenaren hem algemeen hulde bragten; hij heeft dan ook niet geschroomd, bij zijn vertrek uit Venetië daarover zijn leedwezen te betuigen. Te Milaan zal de bevolking zeker nog minder sympatie voor den jongen keizer betoonen, ofschoon de policie alles doet, om de bevolking althans aan te sporen tot het geven van uiterlijke teekenen van vreugde over 's keizers komst. Te Milaan zal de Keizer anders zonder twijfel eenige belangrijke maatregelen uitschrijven, ten gunste der bevolking; of die echter genoegzaam zullen baten, om bijv. den kwaden indruk weg te nemen, die dezer dage verwekt is door de brutaliteit van een officier, in den schouwburg jegens een zoon van een der voorname huizen gepleegd, welke zaak tot een duel schijnt aanleiding te zullen geven, blijft de vraag. — Uit Napels verneemt men, dat de koning weder eenige amnestiën heeft afgekondigd.

De Portugesche Kortes zijn den 3 Jan. met eene zeer liberale troonrede van koning don *Pedro V* geopend. Onder de te wachten ontwerpen van wet gewaagt Z. M. vooral van dat op het openbaar onderwijs, dat vooral de belangstelling van de regering en natie wekt. Z. M. dringt ook zeer aan op vermeerdering der wegen van gemeenschap, zoowel met het binnen- als met het buitenland.

Uit Z. Amerika berigt men, dat de President van Paraguay, *Lopez*, in strijd met de wenschen van Brazilië, de vaart op de Paraguay steeds alleen voor Brazilië en Paraguay wil geopend hebben.

— Bij Z. M. besluit zijn benoemd: tot president van het provinciaal geregtshof in Noordholland Mr. *J. M. van Maanen*, thans vice-president, en tot vice-president Mr. *G. Schimmelpenninck Jr.*, raadsheer, alsmede lid van de prov. Staten en van den raad der stad Amsterdam.

— Z. M. heeft goedgevonden de kommiesen bij het Departement van Binnenlandsche Zaken *W. G. de Bas* en *H. Weijmans* te bevorderen tot hoofd-kommiesen bij dat Departement.

— Bij Z. M. besluit zijn benoemd: bij het 3. reg. inf., tot kap. 3. kl. den 1. luit. *R. M. Verniers van der Loeff*, van het 2. reg.; bij het 4. reg. inf. tot 1. luit. den 2. luit. *J. J. Roelants*,

Z. M. heeft goedgevonden den 2. luit. *W. H. van de Pol*, van het 5. reg. inf. over te plaatsen bij de inf. van het leger in Oost-Indië,

— De heer *A. Salinger*, Koninklijk Nederlandsch hofbankier te Berlijn, is door Z. M. tot ridder van de orde der Eikenkroon benoemd.

— Bij een dezer dagen door den Koning genomen besluit is bepaald, dat het ledergoed voor het wapen der infanterie van het leger, voortaan zal bestaan uit eene om het lijf gesloten koppel met koperen slot, waarop het nommer van het regement, een granaat of hoorn geplaatst: wordende de patroontasch door middel van een passant aan den koppel bevestigd. Tevens is in het model der trommen eenige verandering bevolen, zullende die voorwerpen voortaan korter wezen. *Arnh. Ct.*

— Z. K. H. de prins van Oranje heeft aan bestuurderen van het werkhuis te Leiden eene som van *f* 100 doen toekomen.

— In een bijvoegsel bij deze Courant geven we een uitvoerig uittreksel van de memorie van toelichting van het *ontwerp van wet op de regterlijke organisatie* en de bijgevoegde 3 staten.

— Aan de *Amst. Ct.* wordt uit 's Hage geschreven:

„Ik lees in de dagbladen, dat het wetsontwerp op de regterlijke organisatie tot een langdurig onderzoek bij den Raad van State aanleiding heeft gegeven; ik meen hier te kunnen bijvoegen, dat het ontwerp bij dat hooge Staatskollegie weinig bijval heeft gevonden.

„Het wets-ontwerp op het onderwijs wordt thans op de landsdrukkerij gedrukt, en kan dus eerlang naar den raad van state verzonden worden."

— Aangaande het ontwerp van wet op het openbaar onderwijs, dat in gereedheid, doch nog niet gedrukt is, verneemt men bereids de volgende bijzonderheden:

De kweekschool voor schoolonderwijzers zal behouden, op betere grondslagen gevestigd en aanmerkelijk uitgebreid worden. — Het Christelijk beginsel bij het onderwijs zal gehandhaafd worden, en naarmate van plaatselijke omstandigheden in meerdere en mindere mate, met het godsdienstig onderwijs vereenzelvigd worden.

De openbare onderwijzers en de hulponderwijzers zullen geheel van rijkswege bezoldigd worden.

De gemeene-besturen zullen voor de schoolgebouwen, woningen en schoolbehoeften moeten zorgen.

De scholen zullen in klassen verdeeld worden, en het onderwijs naar plaatselijke omstandigheden op landbouw, industrie en zeevaartkunde toegepast worden.

Het toezigt over de scholen zal den schoolopzieners, die geheel voor hnnne betrekkingen moeten leven, en geene andere ambten mogen bekleeden opgedragen worden.

Voorts is er in geheel het ontwerp weder veel gebruik gemaakt van het vorige ontwerp, en het voorloopig verslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Het wets-ontwerp op het onderwijs met de memorie van toelichting is, zoo verneemt men, als manuskript, vervat in ongeveer vier en een half boek folio schrijfpapier, te zamen ruim 400 bladzijden uitmakende. Het is dus aanmerkelijk uitgebreider dan de vorige ontwerpen met de memorien van toelichting. *Handbl.*

— Naar zeggen van het *Tielsche Weekblad*, een der heftige half ministeriële blaadjes, schijnen de petitien in het vrijheidlievend Nederland niet zooveel deelneming te wekken, als men dacht, omdat vele weldenkenden die petitien slechts met hunne goede wenschen doen vergezellen. Als de ministeriële pers ons dit berigt geeft, mogen wij het er wel voor houden, dat wij ons dan niet vergistten, als wij van eene *kleine* partij heerschzuchtigen en reaktionnairen spraken; trouwens de lasterlijke nijd, waarmede men in zekere schandblaadjes, die zich christelijk durven noemen, die waardering der kracht van de petitionnarissen bekampte, deet het reeds begrijpen, dat we niet onjuist hadden gezien. Thans echter meldt de *Overijssel* dat, „naar men wil weten, het petitionnement aan het geëerbiedigd hoofd van den staat alles behalve welgevallig" is. Wordt dit bevestigd, we zouden er ons in verheugen; het zou ons echter ook niet verwonderen; een ander telg van het Oranje-huis wist voor ruim $1^1/_2$ eeuw evenzeer vleijende maar onwettige verzoekschriften te veroordeelen, zelf toen daarbij een koningskroon den prins-stadhouder werd voorgesteld!

*— Uit Hellevoetsluis wordt ons van gisteren geschreven: onze burger-minister schijnt de marine nog al te bevallen, hij is vol lust en ijver; en het laat zich aanzien, dat er in den loop van dit jaar vele schepen in dienst zullen gesteld worden. De Ardjoeno zal tegen de maand Mei in dienst kunnen gesteld worden, de Heldin in April. Ook spreekt men er van, dat de brik de Sperwer, de stoomschepen Bali en Cycloop spoedig in dienst zullen komen, en ook dat de brik de Koerier en het stoomschip Curaçao voor den dienst zullen worden gereed gemaakt, terwijl men wil weten, dat in den loop van dit jaar één der schroeffregatten zal worden in dienst gesteld.

*— Naar men verneemt heeft het Z. M. behaagd de heer *H. C. van Setten*, essaijeur bij het hoofdbestuur van 's Rijks Munt, te benoemen tot ridder der orde van de Eikenkroon. Allen die den man naar waarde weten te schatten zullen zich in die onderscheiding ten hoogste verheugen.

— In het thans verzonden nommer der Oost-Indiesche editie van de *Nieuwe Rott. Ct.* leest men:

Onze lezers zullen reeds opgemerkt hebben, dat wij in ons vorig nommer geene leading-artikelen hebben opgenomen en het ook in dit nommer niet doen. De reden daarvan is, dat wij de mededeeling hebben ontvangen, dat in Indië eene wet op de drukpers of reeds is uitgevaardigd of op het punt staat uitgevaardigd te worden. Daar wij deze nog niet ontvangen hebben en dus niet beoordeelen kunnen, wat wel, wat niet geoorloofd is voor Indië te schrijven, hebben wij onze abonnementen niet in gevaar willen brengen, soms onze courant niet te ontvangen en de verspreiders der courant, om boeten of andere straffen te beloopen. Wij zullen dit zoo lang volhouden tot dat wij weten, in hoever wij ook voor Indië in onze beoordeelingen vrij zijn."

— Bij de verkiezing van een lid van de Staten van Noord-Holland in het hoofd-kiesdistrikt Edam, in stede van wijlen den heer *van Bommel*, zijn uitgebragt, van 259 wettige stemmen, op den heer *Sligcher* te Monnikkendam 126 stemmen, en op den heer *F. J. Versteegh* te Edam 107 stemmen; weshalve over beide deze heeren eene herstemming zal moeten plaats hebben.

— Den 10 dezer is aan de Hoogeschool te Groningen tot Doktor in de Geneeskunde bevorderd de

heer *A. D. Wulkenhorst*, van Harlingen, na het verdedigen van een Specimen medicum inaugurale, continens *casum Variolarum cum Pneumonia complicatum, in Clinico Academico observatum.*

— In de zitting van den hoogen raad van gister heeft de prokureur generaal gekonkludeerd: 1. tot verwerping van het beroep in kassatie van *M. van Leijen*, huisvrouw van *J. Schaap*, tegen een arrest van het hof in Gelderland, waarbij zij ter zake van poging tot vergiftiging harer stiefdochter, is veroordeeld tot de straffe des doods; — en 2. tot vernietiging van het arrest van het hof in Zeeland, waarbij *A. Notelaar* wed van *J. de Bock*, ter zake van en dergelijk feit als bovengenoemd, tot de doodstraf is veroordeeld. Deze konklusie beruste voornamelijk op dezen grond, dat het hof niet heeft onderzocht of de met opzet toegediende middelen zoo en in die mate als ze zijn toegediend, den dood konden veroorzaken. Prok. gen. konkludeerde mitsdien tot verwijzing dier zaak naar een aangrenzend hof.

De uitspraak in beide zaken is bepaald op 28 Januarij a. s.

— In de afgeloopen week is door de heeren *J. P. Schlosser* en *J. H. van Diest* aan de Kon. Akademie te Delft, voldoend examen afgelegd om als ambtenaren der mijnen in Ned. Indie te worden aangesteld. De kommissie tot afneming van dit examen bestond behalve uit de heeren reeds vroeger gemeld, nog uit de heeren *Donnadieu*, *Bleekrode*, *Overduijn* en *Cohen Stuart*, de drie eerste professoren en laatstgenoemde leeraar der akademie. (*D. Ct.*)

— Op 29. Dec. werd de heer mr. *C.* baron *Bentinck*, als subst. griffier bij het Prov. Geregtshof in Overijssel plegtig geïnstalleerd. Volgens de *Zw. C.* gaf de prok. generaal mr. *van Goens*, in eene bij die gelegenheid door hem uitgesprokene rede te kennen, „dat hij vertrouwde, dat de regterlijke overheid in dit gewest duurzaam het regt onverkort zoude handhaven, zonder aanzien van personen, en in volkomene onzijdigheid, en geen voedsel zou geven tot de in zijn oog eenigermate gewaagde verdenking, alsof bij de ambtenaren, ook der regterlijke magt, onedele bedoelingen zouden bestaan, en zich eene dweepachtige zucht tot vervolging zoude ontwikkelen, gelijk onlangs de heer *Sloet tot Olthuis* in de Tweede Kamer niet onduidelijk te kennen gaf; met een woord vermeldende, dat het gebeurde in dit gewest, waarop vreemdelingen, zich hier te lande zoekende te vestigen, kunnen worden toegelaten, overigens overtuigd, dat de door dien spreker bedoelde ambtenaren, van geene berispelijke oogmerken zich bewust, eene aanklagte of denuntiatie bij het bevoegde gezag kalm en gelaten konden afwachten, en zich ook voldingend zouden kunnen regtvaardigen."

— De Letterkundige Afdeeling der Koninklijke Akademie van Wetenschappen hield gister te Amsterdam eene gewone vergadering.

De heer *Koenen* berigt, dat op de jongst uitgeschrevene prijsvraag van wijlen den heer *Hoeufft*, omtrent het best gekeurde Latijnsche gedicht, zijn ingekomen vier gedichten, twee uit Nederland en twee uit Duitschland, en stelt voor eene kommissie te benoemen ter beoordeeling dezer stukken. Dienovereenkomstig wordt besloten.

Op voorstel van den voorzitter worden tot leden dier kommissie benoemd de heeren *Delprat*, *Karsten* en *Hulleman*.

De heer *Delprat* brengt vervolgens, namens de kommissie, benoemd wegens de mededeeling van den heer *Moll*, over de boekerij van het St. Barbaraklooster te Delft, in de tweede helft der XVe eeuw, rapport uit. De kommissie prijst hoogelijk het naauwgezet onderzoek en de scherpzinnige nasporingen, door den schrijver in het werk gesteld, en stelt voor de mededeeling van den heer *Moll* als de eerste van de serie Verhandelingen van deze afdeeling der akademie uit te geven.

Na eenige diskussie over het al of niet doen drukken van het rapport achter het stuk van den heer *Moll*, over het opnemen daarvan in de Verslagen en Mededeelingen enz., of het weglaten daarvan, wordt overeenkomstig het advies der kommissie besloten.

Aan de orde is vervolgens het uitbrengen van adviezen over de verhandeling van den heer *Roorda*, betrekkelijk het verschil tusschen de spreek- en schrijftaal. De heer *de Vries* verklaart, dat alle historische aanleiding ontbreekt voor de bewering des heeren *R.*, dat namelijk de Nederduitsche grammatikale taalvormen oorspronkelijk niet in onze taal te huis behooren, maar uit den vreemde, voornamelijk uit het Hoogduitsch, zijn overgenomen. Hem is, met uitzondering van het Nibelungen-lied en het werk van *Dirk Potter*, in onze gansche midden-Nederlandsche letterkunde, geene bekendheid der schrijvers met het Hoogduitsch voorgekomen. Spr. treedt daarna in uitvoerige wederlegging omtrent eenige punten door den heer *R.* over het onderwerp in het midden gebragt en komt ten slotte tot eene beschouwing van de door den heer *R.* gedane opmerkingen over de dialekten in het Nederduitsch, welke opmerkingen Spr. als eene belangrijke bijdrage tot de kennis onzer taal beschouwt. Na eenige diskussien, waaraan de heeren *Sloet* en dr. *Brill* deel nemen, wordt besloten in eene volgende vergadering te beslissen over het al dan niet opnemen der verhandeling van den heer *Roorda* en de wederlegging van den heer *de Vries* in de verslagen en mededeelingen.

De heer *Jansen* vestigt de aandacht op het gewigt eener uitgifte van afbeeldingen van Nederl. kunstoverblijfselen, een werk, dat de krachten van partikulieren te boven gaat. Spr. stelt voor: *a.* dat van wege en op kosten der akademie afbeeldingen worden uitgegeven der middeneeuwsche vaderlandsche kunstoverblijfselen, met beknopten tekst; *b.* dat men een aanvang make met de muurschilderingen, en wel met de oudste, b. v. met die uit de kerk te Gorinchem. De voorzitter stelt voor het voorstel in handen te stellen van eene kommissie, ten einde daarover in eene volgende vergadering te rapporteren, en tot leden dier kommissie te benoemen de heeren *Kist*, *Moll* en *Leemans*. Dienovereenkomstig is besloten.

Op voorstel van den voorzitter wordt besloten de volgende vergadering niet op den 8., (zijnde de dies natales der Leidsche hoogeschool, waarom alsdan onderscheidene leden der akademie de vergadering niet kunnen bijwonen), maar den 16 Februarij te houden.

Daarna is de vergadering gescheiden.

— De heer *D. Pijzel*, predikant bij de Ned. Herv. Gemeente te Dordrecht, genoot in de afgeloopen week, het voorregt om het feest zijner vijf en twintigjarige ambtsbediening te mogen vieren. *D. C.*

— Naar aanleiding der stedelijke begrooting van 's Gravenhage, waarop is uitgetrokken voor eigen belasting en 150 opcenten voor 't binnenl. gedistileerd *f* 130,000 en voor 't buitenl. *f* 12,000, maakt men op, dat het verbruik bijna 7,000 vaten jenever bedraagt, en met vervalsching en smokkel welligt 8½,000 vaten. Die massa zal omtrent *f* 200,000 kosten, de belasting er op is *f* 280,000, de winst kan op 350,000 berekend worden, die door den verkoop in 't klein wordt genoten. Dit zou dus te zamen maken *f* 830,000, die per jaar, bij eene bevolking van 75,000 zielen, te 's Hage aan jenever verbruikt wordt. Deze enorme som is *f* 35,000 meer dan de geheele stedelijke begrooting bedraagt, en die acht tonnen gouds worden toch grootendeels opgebragt door den arbeidsman en hen, die slechts een gering inkomen hebben. Wij zijn geene vrienden der afschaffing, geene vrienden van extrême maatregelen; maar zulk een onbegrijpelijk misbruik, zulke schatten aan den sterkendrank verkwist, verdient dat geene ernstige bestrijding?

— De laatste berigten over de republiek Liberia zijn zeer gunstig. Deze republiek, die sedert 30 jaren bestaat, is de schuilplaats van de negers van de Oostkust van Afrika. Zij ligt, gelijk men weet, aan het noordeinde van de kust van Guinea, op eene uitgesterktheid van omtrent 600 kilometers, beginnende bij kaap Monte en eindigende ten oosten van kaap Palmas. Montovia is de hoofdplaats, alwaar vroeger de voornaamste slavenmarkt werd gehouden, en waar thans de zetel is van een bestuur, dat den slavenhandel met kracht weert. Uit een abolitionnistischen geest geboren, is Liberia een levendig protest tegen de slavernij, eene voortdurende herinnering aan de emancipatie van het zwarte geslacht, zoowel als een Christelijk teeken van zijne bevrijding.

Indien men aan de Anglo-Saksers den oorsprong van de slavernij in de Vereenigde Staten van N. Amerika moet toeschrijven, dan is het ook billijk te erkennen, dat hun de eer toekomt die thans met de meeste kracht te willen afschaffen. De stichting van Liberia is toe te schrijven aan de pogingen van een Amerikaansch genootschap, de kolonisatie-societeit, waarvan de heer *Finley* de stichter is.

In Feb. 1820, vertrok uit New-York het eerste schip met emigranten naar de kust van Guinea; het was een handvol bevrijde of vlugtende negers, uitmakende omtrent 25 huisgezinnen, in het geheel 80 zielen, geleid wordende door 3 burgers van de Vereenigde Staten, een geestelijke, een regtsgeleerde en een geneesheer. Zij hadden met duizende moeijelijkheden te worstelen en vooral op de kust zelve tegen de Afrikaansche opperhoofden, die een nieuwen hinderpaal zagen oprijzen tegen hun privilegie, om slaven te maken, te rooven en te verkoopen. Deze en meerdere andere hindernissen kwamen de emigranten te boven, en hunne volkplanting, *Liberia* genaamd, werd in 1847 als een onafhankelijken staat erkend. In 1854 bestond deze vrije kolonie reeds uit 12,000 zwarten en kleurlingen, grootendeels uit N. Amerika en uit 150,000 inlanders, wier vreedzame hutten, onder opzigt van Christelijke leeraars, zich welvarende verheffen, op dezelfde plaatsen, waar de hutten van hunne afgodische en bloeddorstige voorouders stonden. Liberia heeft reeds eene bloeijende hoofdstad, met eene goede haven, een fort, een vuurbaak, een entrepôt, eene kleine marine, scholen, kerken, dagbladen, liefdadige inrigtingen, en, in navolging van de Vereenigde Staten, eene Konstitutie, waarvan art. 6 zegt: „Het doel der stichting is om eene schuilplaats te openen voor de verspreide en verdrukte kinderen van Afrika, en om de volken van dit uitgestrekte land, nog in duisternis gedompeld, te beschaven en te verlichten." De tegenwoordige president is *Joseph Jenkins Roberti*, een verlicht en welwillend mensch. Engeland, Pruissen, Brazilië en België hebben die republiek erkend, en Frankrijk is thans gevolgd.

Het land is hoog en vruchtbaar; de warmte wordt door den regen en de zeewinden afgekoeld. De blanken akklimateren er niet goed en dit is welligt eene weldaad voor den nieuwen Staat. Het land wordt door waters doorsneden, doch deze zijn slechts tot 20 à 30 mijlen landwaarts bevaarbaar. De voortbrengselen zijn die van de tropische gewesten, en bestaan in rijst, maïs, suiker, koffij, katoen, enz. De uitvoer bedraagt jaarlijks 2½ millioen gulden, bestaande in palm-olie, katoen, kampêche en ander hout, enz. Vroeger werd deze kust van Opper-Guinea Mesurado genaamd, naar de rivier van dien naam, 85 mijlen N. W. van kaap Palmas en 75 mijlen van Freetown gelegen.

— De provincie Drenthe bevat, behalve de zeer uitgestrekte Veenen, nog een andere schat in den schoot der aarde; op vele plaatsen alwaar geen veen wordt gevonden, treft men namelijk veelvuldig steenen aan, waaronder van buitengewone grootte, die een gewigt hebben van eenige duizenden ponden; lieden, die zich dikwijls met het opsporen van deze en dergelijke steenen bezig houden, moeten lang graven voordat ze steenen van dien omvang vinden. Ontblood zijnde, worden er dan gaten ingeboord, en deze met buskruid gevuld, om ze daarna te laten springen; dit gaat niet zelden met gevaar vergezeld daar de springende steen menigmalen grooter of kleiner gedeelten van zich werpt, verder dan waarop de persoon, die zich met dit werk bezig houdt, gerekend heeft. Dit gevaar, houdt dan ook nog menigeen van dit werk af, waarmede anders wel wat goeds valt te verdienen. Aan iemand, die met de kracht en de uitwerking van het buskruid op wetenschappelijke gronden bekend was, zou dit werk echter wel aan te bevelen zijn.

— Onder den naam van *Aquariums* heeft men voor eenigen tijd in Engeland begonnen om, hetgeen wij in onze goudvisschen- en weêrvisschenkommen hebben, meer in het groot te verkrijgen en met veel merkwaardiger uitslag. Men heeft namelijk in den dierentuin te Londen groote glazen bewaarplaatsen vervaardigd, waarin niet alleen zoetwater met zoetwatervisschen, maar ook zeewater met zeevisch, zeeslakken en hoorn, koralen en allerhande bewoners van de zee bewaard worden en zich in hunne merkwaardige le-

verwijze en gewoonten met het meeste gemak doen waarnemen. Bij het begin heeft men vele zwarigheden ontmoet in het spoedig bederven van het water, maar men heeft dit thans geheel overwonnen door hetzelfde middel te gebruiken dat de natuur aanwendt: het herstellen namelijk van de zuurstof, welke de dieren aan het water ontleenen, door het doen groeijen van waterplanten; en het zuiver houden van het water, door daarin waterslakken, welke van plantaardige stoffen leven, te plaatsen. Bij eene goede keuze van het een en ander, heeft men thans voor die vischkommen niet anders te zorgen dan dat het verdampende water worde aangevuld. Voor de zeewaterkommen behoeft men zelfs niet voor echt zeewater te zorgen, want de zouten uit de zee zijn thans afzonderlijk in pakjes te koop en vervormen het daarmede vermengde zoetwater tot volkomen bruikbaar zeewater.

Te Londen zijn thans depôts gevestigd, waar zoowel de vischkommen in allerhande grootte te bekomen zijn, als de planten en dieren, welke die bevolken moeten en de zouten, die zoetwater in zeewater hervormen. *Volksvlijt.*

HELLEVOETSLUIS, 9 Januarij.

Binnengekomen Antoinette, kapt. *de Winter*, van Batavia.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 12 *Jan.* 2.15 El; + AP. 9.10. Gev. 56 d.
Keulen, 11 „ 0 v. 4 d. (9 v. 1 d. Rijnl.)
Gev. 24 d. Rijnl.

De Rijnhoogte te Keulen den 12. Jan. 8 voet 9½ duim (8 voet 7 duim Rhijnlandsch.)

KORRESPONDENTIE.

In de laatste dagen zijn vele ongeteekende stukken bij de Red. ingekomen, die zij echter steeds op zijde legt, wanneer haar de schrijver onbekend is. Het inzenden van stukken, zonder naamsvermelding is eene noodelooze moeite. *De Red.*

GRIEKENLAND.

ATHENE, 30 December.

Het Grieksche leger bestaat thans uit 9,686 man en 687 paarden, als 5,760 man inf., 267 man kavallerie, enz. Het totaal der geregelde troepen bedraagt 7,696 man en 461 paarden.

Het budget van oorlog, zoo als het ter beraadslaging aan de Kamers is overgegeven, bedraagt 5,128,626 drachmes.

Den 16. Dec. heeft bij het Turksche dorp Vryscanes een gevecht plaats gehad, tusschen de Albanesche troepen, aangevoerd door *Achmet-Aga*, goeverneur van Almyros en eene bende van 80 roovers. De Turksche bevelhebber zond om hulp bij de Grieksche troepen, die de grenzen bewaakten. De korporaal *Binas* trok met 10 man ter hulp van den Aga, tijdig genoeg om dien bevelhebber te redden, daar hij door zijne eigene troepen werd verlaten, die zich bij de roovers voegden. Het dorp Kokotos werd door de roovers geplunderd en beroofd. De Grieken moesten terug keeren, met een verlies van een man, terwijl de roovers in het gevecht 2 dooden en verscheidene gekwetsten verloren.

Den 20. Dec. hadden de Turksche roovers bij St. Marine een gevecht met de Grieksche grenstroepen, die twee opperhoofden der bende dooden, eenige kwetsten en de overigen verdreven. Het detachement Grieken telde een zwaar gewonde.

Verscheidene roovers, die in onze provincien wilden dringen, zijn achtervolgd, en de een na den ander gevangen genomen.

RUSLAND.

PETERSBURG, 3 Januarij.

[illegible] berigten uit Kiakhta, aan de grenzen van [illegible]. De oogst was in die streken zeer gunstig [illegible] de levensmiddelen waren er goedkoop; doch het [illegible]tismus der Chinesche autoriteiten en de trouw[illegible] der bewoners van het Hemelsche rijk, zijn een [illegible]verkoombare slagboom voor de handels betrekkingen tusschen Kiakhta en Maïmatchin (eene Russische grensstad in Kalkas, Mongolië, bijna uitsluitend den handel met China drijvende). Men heeft wel een geregelde postdienst tusschen Peking en Kiakhta gevestigd, een afstand van 1500 uren, maar die dienst is alleen voor het vervoer van officiele depeches bestemd. De bijzondere korres[illegible] niet gebruikt [illegible].

De laatste berigten uit China zijn niet gunstig. De opstand, verre van gedempt, strekt zich in de binnenlanden meer en meer uit. Brieven uit Kalgan, door kooplieden te Maïmatchin ontvangen, bevestigen de tijding, dat de opstandelingen voorals nog er van hebben afgezien, Peking aan te tasten en tegen de noordelijke provinciën te ageren; doch zij bezetten thans de groote wegen van gemeenschap en stremmen den geheelen handel. Voor het overige, de partij van de dinastie der Mantsjoes gedraagt zich niet veel beter dan hare tegenstanders; integendeel zij bedrijft gewelddadigheden en ongehoorde wreedheden, en denkt, te midden van de wanorde, die in het land heerscht, slechts aan eigen belang, om zich vervolgens uit de verwarring te trekken, hoe ook de uitslag van den worstelstrijd moge zijn.

Er zijn tijdingen uit Riga. De dooi heeft aldaar, — vooral ook in Lijflaad groote schade veroorzaakt, even als bij de monding van de Aa. De gesmolten sneeuw heeft zoo veel water aangebragt, dat die streken geheel overstroomd zijn; bruggen zijn weggevoerd en de landerijen verwoest.

ITALIE.

TURIJN, 8 Januarij.

De heer *Carlo Cadorna* is tot president der Kamer der afgevaardigden gekozen met 70 stemmen, de sterkte der liberale partij, die het tegenwoordig kabinet ondersteunt. De linkerzijde heeft aan den heer *Depretis* 15 stemmen gegeven en aan den markies *Pareto* 3 stemmen. De oppositie van de linkerzijde is dus nog 18 stemmen sterk. De regterzijde had 28 stemmen vereenigd op den heer *Galvagno*, lid der gematigde partij.

Genua is meer dan ooit koningsgezind; men is er opgetogen over de liberale en echt nationale woorden door Z. M. in de troonrede uitgesproken. Als de koning naar Nice gaat zal men hem te Genua met opgetogenheid begroeten.

Een lid van het kabinet *Baldasseroni*, de minister van eeredienst *Bologna*, is overleden. Daar hij een standvastig verdediger was van de Leopoldinische wetten, is dit sterfgeval zeer te betreuren bij de voortdurende pogingen die bij den groothertog worden aangewend, om hem tot een nieuw konkordaat met Rome te brengen.

Er worden te Napels inschrijvingen gedaan, niet om de armen te gemoet te komen, maar om eene nieuwe kerk te bouwen, op het Marsveld, ter plaatse naar een aanslag op het leven van den koning gedaan is.

GENUA, 4 Januarij.

De Russiesche admiraal *Behrens*, die zich thans aan de Spaansche kusten bevindt, wordt met zijn eskader alhier verwacht, bestaande uit het linieschip Wiborg, de fregatten Polcan en Castor, en de brik Philoctetes. Het Russiesch fregat Olaff, dat thans te Villefranche ligt, zal zich te Genua bij het eskader aansluiten en den grootvorst *Konstantijn* alhier afwachten. De grootvorst *Michael* wordt tegen den 12. Jan. te Turijn verwacht.

De verplaatsing van de Sardienische oorlogsmarine naar Spezzia is sedert eenigen tijd begonnen en wordt met ijver voortgezet. De toenemende handel vordert die verplaatsing, daar de oorlogschepen de haven van Genua geheel innemen, tot groot nadeel van de handelsvaartuigen.

ZWITSERLAND.

BERN, 9 Januarij.

Onder den titel: *Een eervolle vrede is thans verzekerd* levert het officieel blad de *Bund* een artikel, waarna de voorwaarden worden besproken van de schikking door Frankrijk en Engeland aangeboden en door den federalen Raad met eenparigheid goedgekeurd. Pruissen vorderde eene onvoorwaardelijke in vrijheidstelling der gevangenen; Zwitserland zal ze in vrijheid stellen onder voorwaarde, dat de nadere schikking niets zal bevatten dat strijdig is met de onafhankelijkheid van Neufchatel, terwijl Engeland en Frankrijk de zekerheid geven, dat de koning van Pruissen na de in vrijheid stelling zijne vermeende regten op Neufchatel zal prijs geven, en de onafhankelijkheid van dat kanton volkomen zal worden. Alle gevangenen zullen na hunne in vrijheid stelling dadelijk Zwitserland moeten verlaten en verbannen blijven tot zoolang Pruissen van Neufchatel geheel zal hebben afstand gedaan. De keizer van Frankrijk wilde vroeger reeds Zwitserland de zekerheid geven van de afstand door Pruissen van Neufchatel, thans doet hij dat in vereeniging met Engeland, en het is te voorzien, dat ook Oostenrijk en Rusland die poging zullen ondersteunen. Frankrijk en Engeland waarborgen de Republiek verder, dat Pruissen alle bedreiging dadelijk zal staken. Dat zijn eervolle voorwaarden. Na met kracht te zijn opgetreden tegen onbillijke eischen, heeft Zwitserland zich de achting van Europa verworven, en met die achting een eervollen vrede, en de onafhankelijkheid van Neufchatel.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 10 Januarij.

Baron *v. Manteuffel* is van Verona hier teruggekeerd.

In het voorjaar kan men in de Duitsche Noordzeehavens eene Oostenrijksche vloot verwachten.

BERLIJN, 11 Januarij.

Men is hier nog slechts weinig voldaan met de vredelievende berigten, die omtrent de Zwitsersche zaak in omloop komen. De onvoorwaardelijke in vrijheid stelling der koningsgezinde muitelingen is geëischt, en eene voorwaardelijke kan Pruissen dus niet voldoen, al mogen Frankrijk en Engeland de schikking goedkeuren, zoo spreekt men in de militaire kringen. Ook de *Pr. Corr.* wil zijne lezers aan de regeling der geschillen geen geloof doen slaan. Die regeling zal echter zonder twijfel spoedig daar zijn.

TRIEST, Zaturdag 10 Januarij.

De tijding van eenen grooten veldslag nabij Bujuk tusschen de Russen en de Cirkassiërs geleverd, wordt bevestigd. De Russen trokken terug met een verlies van ongeveer 2000 man en verscheidene stukken geschut; de aanval geschiedde door een legerkorps, cirka 10,000 man sterk.

ENGELAND.

LONDEN, Maandag 12 Januarij.

Eene telegrafiesche dépêche, van Triest ontvangen, meldt, dat de overlandmail Alexandrië verlaten heeft. Van de expeditie naar de Perziesche golf is geen nieuws.

De troepen onder bevel van den brigadier *Chamberlain* hadden Kabul bijna bereikt.

— 12 *Jan.* Gec. 93¾; Sp. 3 pCt. 41¾; 1¼ pCt. 23; Rusl. 5 pCt. 107; 4½ pCt. 95¾; Holl. 4 pCt. 98; 2½ pCt. 65; Sard. 5 pCt. 88½.

FRANKRIJK.

PARIJS, 11 Januarij.

De heer *v. Brunnow* heeft deze hoofdstad verlaten; zijne zending was geheel geëindigd.

Feruck-Khan, die reeds te Marseille moet aangekomen zijn, brengt rijke geschenken mede voor den keizer en zijn gezin.

Gister heeft de begrafenis van den aartsbisschop met den meest mogelijken luister plaats gehad, onder een toevloed van menschen. — Heden morgen is *Verger* naar de *Congiergerie* gevoerd. Hij is kort, mager in 't gelaat en zelfs gedistingueerd van uiterlijk. Bij eenige beschroomdheid is hij onbegrijpelijk kalm. De heer *Nogent St. Laurens* is hem als advokaat toegevoegd. Zaturdag den 17 zal *Verger* voor het hof van Assisses verschijnen. Het mes van den moordenaar is verschrikkelijk, om te zien; fijn gepunt, vlijmend scherp en dun als het is, was het een helsch moordtuig. Hij had het den dag voor den moord gekocht. Thans wordt *Verger* dag en nacht bewaakt. — Wat de wandaad betreft, na het eene Priesters werk is, zwijgen de klerikale bladen over het onderwijs, dat zij anders overal inslepen, en dat zij stellig als den weg zouden noemen, om moordenaars aan te kweeken. *Verger* heeft eene volledig geestelijke opleiding genoten; hij is alleen onder de handen der Priesters gebleven. Het bewijs is dus voor de hand, dat de priesterlijke opleiding het menschelijk hart niet kan veranderen! Het voorbeeld van *Verger* zegt in deze meer, dan alle redeneringen. De klerikale bladen dienen dus te leeren, dat zij wat minder op rekening van 't wereldlijk, filosofiesch onderwijs werpen.

— 12 *Jan.* 4½ pCt. 94,00; 3 pCt. 38,30; Sp. 1¼ pCt. 24.

MARSEILLE, Maandag 12 Januarij.

De aanvoer van granen is groot, en bedraagt heden 40,000 mudden.

De Perziesche gezant *Feruck-Khan* is uit Konstantinopel aangekomen en heeft heden het arsenaal van Toulon bezocht. Morgen zal hij de merkwaardigheden van Marseille bezigtigen.

De heer *Darcimolles*, aartsbisschop van A[illegible], overleden.

Jan.	GEHUWD.	
8	J. R. Baartmans en C. C. W. v. Bree.	Amsterdam.
7	A. Hoppenbrouwer en J. P. H. Vleeshouwers.	Rotterdam.
8	J. M. A. Hubar en J. P. de Sonnaville.	Alkmaar.
5	J. P. Nonhebel en L. A. A. van Huersolte.	Zwolle.
7	H. van Nieuwland en C. M. de Lange.	Rotterdam.
	BEVALLEN.	
1	J. M. J. Blom geb. Deerns, zoon.	Tiel.
6	M. A. J. L. de Bruijn geb. Bergsma, z.	Leeuwarden.
6	J. H. T. M. de Bruijn geb. Serruijs, z.	Rotterdam.
6	J. Bangma geb. Mulder, zoon.	Rotterdam.
3	E. de Bont geb. van Kakerken, dochter.	Breda.
4	E. van der Blom geb. Neuteboom, d.	Leijden.
3	A. J. H. Boon geb. Frankamp, dochter.	Leijden.
9	A. C. Cramer geb. Ingerman, dochter.	Amsterdam.
3	L. Craanen geb. de Keijzer, zoon.	Leijden.
4	C. H. Doornik geb. Bastiaans, zoon.	Groningen.
4	J. Florison geb. de Klerck, zoon.	Leijden.
7	C. Gaarman geb. van Breemen, dochter.	Rotterdam.
7	M. G. Hesselfeldt geb. de Voys, zoon.	Amsterdam.
8	L. Hertz geb. Prins, dochter.	Amsterdam.
5	M. E. van Hoytema geb. van Oordt, z.	's Hage.
7	S. M. de Jonge van Rijsoort, dochter.	Rotterdam.
5	G. J. C. Laman geb. Brouwer, zoon.	Leijden.
8	B. Oostendorp geb. Smulling, dochter.	Amsterdam.
6	W. D. Rost van Tonningen geb. Boom, z.	Woerden.
6	S. Reygers geb. Huijsman Nommers, d.	Rotterdam.
6	A. Regt geb. Weijers, dochter.	Waddinxv.
7	H. B. van Sijll geb. Görlitz, zoon.	Rotterdam.
6	E. Sprenger geb. Feldman, dochter.	Arnhem.
6	J. Smit geb. de Wekker, zoon.	Leijden.
6	W. Toewater geb. van Laar, zoon.	Amsterdam.
3	J. C. L. Uijtden Bogaard geb. la Lande, d.	Amsterdam.
7	M. A. Veltmeijer geb. Steenhoven, d.	Rotterdam.
4	E. J. C. van Wijk geb. Los, zoon.	Leijden.
5	J. Weijtenburg geb. Brugman, dochter.	Leijden.
	OVERLEDEN.	
5	W. Brakel, 51 j.	Rotterdam.
8	W. Braaksma zoon, 38 j.	Amsterdam.
6	*Mevr.* A. van Delft geb. Delno, 37 j.	Rotterdam.
7	*Mevr.* C. de Dompierre de Chaufepié geb. Nieuwold.	Amsterdam.
3	*Mevr.* A. A. C. van der Gronden geb. Prehn.	Zwolle.
4	T. Jongewaard dochter, 32 j.	Haarlem.
5	J. J. van der Meer, 55 j.	Leijden.
1	J. L. van Niel, 54 j.	Brummen.
6	J. C. Prins, 25 j.	Rotterdam.
7	*Mevr.* A. M. Padtberg geb. van Neck.	's Hage.
3	P. N. Schilder, 28 j.	Rotterdam.
5	J. P. Sloos zoon, 7 j.	Leijden.
5	*Mevr.* A. Verhoeven geb. Mens, 25 j.	Leijden.
6	J. J. Voorzaat, 52 j.	Leeuwarden.
4	*Mevr.* M. T. Wigmore geb. van Assendelft, 52 j.	Rotterdam.
3	C. Wiggelinkhuijsen, 56 j.	Leerdam.
6	F. A. G. M. van der Wijck zoon, 4 j.	Leijden.
4	S. van Zanten, 63 j.	Rotterdam.

ADVERTENTIEN.

Marktberigten.

Rotterdam, 12 Januarij. Granen. Tarwe: 160, 161 à Hoogl. Kleefs. *f* 380, *f* 390; 160 à Petersb. Cubanca *f* 335. Boekweit: op 140 à Holsteinsche *f* 220.

Op den 10. Januarij, zijn alhier ter markt waren aangebragt: 1403 mudden Tarwe, 350 m. Rogge, 657 m. Boekweit, 89 m. Haver, 53 m. Garst, 124 m. Duiven- en Paardenboonen, 5 m. Witte Boonen, 97 m. Groene Erwten, en 1027 ponden Boter.

Aan de Graanmarkt was de handel levendig; tot vorige prijzen.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

Jan.	Uren.	Wind- rigt.	Wind- kr.	Barom. bij 0	Ther F	Afwijk d temp	Vochtigh	Gev regen	Aanmerkingen.
			N. ℈						
11	2	zzo.	0 0	734.42	35.4	+ 1.8	0.98	1,3	Betr.; nevelig.
	10	n.	1.0	38.39	32.6	2.0	98	0.5	Idem.
12	8	nw.	0.0	40.76	34.9	4.7	98	1.6	Idem; zw. mist.
	2	w.	0.0	39.85	38.7	4.1	93	0	Zw. bew.; nev.
	10	n.	0.0	40.47	36.1	5.2	96	0	Mist.
13	8	n.	0.0	43.40	33.8	3.2	96	0	Zw. bew.; nev.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSB. OBLIGATIEN

Metalliek	*f* 27,70	Spaansche	*f* 2,37
Napelsche	„ 25,40	Sp. Coup per fr.	„ —,—
Div. Eng. in £	„ 11,65	Hamb. Russen	„ 36,62½
Eng. Russen	„ 11,55	Russ. in Zilv. R.	„ 36,87½
Fransche	„ 55,—	Poolsche in fl.	„ 27,37½
Belgische	„ 55,62½	Nat. Met. Coup.	„ 20,40
Pruissische	„ 34,50	Papier Mandaat.	„ —,—

PRIJZEN DER EFFEKTEN.

AMSTERDAM 12 Januarij 1857.

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld	2½	pCt.	63 5/16	63⅜	63⅜
dito dito	3	„	75½		
dito dito	4	„	94¾	94⅞	94¾
Amortisatie-Sijndikaat	3½	„	99⅞		
Handelmaatschappij	4½	„	133½	133⅝	132½
Aand. Rijn-Spoorweg	4½	„	100½		
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en Co.*	5	„	103⅞	104	104
Certifikaten 1840.	4	„	88⅜		
Cert. bij *Stieglitz*	4	„	83½		
„ „ 1854.	5	„	94½		
„ „ 1855.	5	„	95⅞	96	96
dito Adm. te Lond.	4½	„	93½		
Cert. van Assign.	6	„	64¼		
POLEN.					
Obligatien.	4	pCt.	[illegible]¼		
SPANJE.					
Obligatien	1¼	pCt.	23 9/16	23 11/16	23 11/16
dito	3	„	40½	40⅝	
Binnenl. Schuld	3	„	37 [illegible]/16	37 9/16	37 9/16
Amortisable			5 9/16		
Bewijzen Koepons			5 9/16	5 11/16	
OOSTENRIJK.					
Oblig. bij *Gall en Co.*	5	pCt.	79¼		
Oblig. Metaliek	5	„	73 13/16	73⅞	73⅞
Oblig. N.C.	5	„	84½	85	84 13/16
dito dito Nat.	5	„	75	75¼	75¼
dito dito	2½	„	38 5/16	38 [illegible]/16	
PORTUGAL.					
Obligatiën	3	pCt.	44¼	44 [illegible]	[illegible]
dito uitgestelde			22		
AMERIKA.					
Venez. Oblig. 6 pCt., nu	4¼	„	34	34 [illegible]/16	
Grenada, Oblig.	3¼	„	20 13/16	21	
Mexiko, Obl. 1853 £ 100	3	„	20⅞	21	

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 11
van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

Memorie van Toelichting

OP HET

Wets-ontwerp tot Zamenstelling der Regterlijke Magt en beleid der Justitie.

Door de Regering is bij de Tweede Kamer ingediend een wetsontwerp betreffende de *zamenstelling der Regterlijke Magt en het beleid der Justitie.* Aan de daarbij gevoegde memorie van toelichting ontleenen wij het volgende:

Na eene breedvoerige beschouwing der drie achtereenvolgens ingediende wetsontwerpen, over deze aangelegenheid in 1851, 1853 en 1855 voorgedragen, waarvan het eerste geen bijval genoot, omdat de kassatie onveranderd was behouden, het derde, omdat het de kassatie durfde aantasten zegt de Regering, dat zij niettegenstaande dit bezwaar, heeft gemeend haar ontwerp van regterlijke organisatie te moeten voorleggen. Zij heeft zich strikte gehoorzaamheid aan de voorschriften der grondwet, ook waar die overgroote bezwaren opleveren, voorgeschreven. De Hooge Raad moet toezigt uitoefenen in burgerlijke en strafzaken; maar daarom is nog geene derde instantie noodig. Die 3e instantie is zelfs onraadzaam en in strijd met het welbegrepen belang der regtzoekenden. Immers zij werkt slechts *verlenging van den duur der regtsgedingen, belangrijke verhooging der proceskosten*, en, als gevolg, *beperking der gelegenheid tot verkrijging van regt voor velen.*

Bij opheffing van dezen verkeerden toestand strekt de tegenwoordige voordragt er tevens toe, om aan den Hoogen Raad het appèl op te dragen in burgerlijke zaken.

Niet alle zaken echter, hetzij straf- of burgerlijke zaken, kunnen den Hoogen Raad onderworpen worden *in hooger beroep.*

Sommige zaken worden reeds bij den lageren regter, in eersten aanleg en hoogste ressort, beslist; andere, wel is waar voor hooger beroep vatbaar, hebben in appèl een anderen regter dan den Hoogen Raad.

Ook al die zaken intusschen zijn volgens de Grondwet aan 's Hoogen Raads toezigt onderworpen: *volgens de bepaling door de wet daaromtrent te maken.*

Voor deze zaken moet, naar het inzien der Regering, het toezigt van den Hoogen Raad uitsluitend bestaan *in het openbaar belang*, zonder dat het belang der partijen daarin gemoeid zij, immers in eenig geval daardoor zou kunnen worden benadeeld.

Omtrent alle zaken, welke den Hoogen Raad niet bij wege van hooger beroep worden onderworpen, behoort 's Raads toezigt te bestaan in een regt van kassatie *in het belang der wet*, of, om eene onjuiste uitdrukking zonder zin te vermijden, *in het belang van den Staat.*

Voor al die zaken, welke reeds twee malen, wat de daadzaken en wat het regt betreft, onderzocht zijn, behoort de tweede uitspraak (behoudens de noodige uitzonderingen in strafzaken, waarover nader) tusschen partijen voor waarheid gehouden te worden, en moet geen beroep in kassatie aan partijen openstaan, ten einde deze nogmaals en ten derden male haar geluk zouden kunnen beproeven bij den Hoogen Raad.

Hetzelfde geldt van die zaken, welke om hare geringheid al dadelijk in eersten en hoogsten aanleg bij den lageren regter beslist worden. Juist voor die zaken van minder gewigt is het voor den regtzoekende van het hoogste belang, dat hij met het voeren van een geding in slechts ééne instantie kunne volstaan, zonder dat hij bij toewijzing van zijnen eisch behoeve te vreezen door zijne tegenpartij, niet zelden een onwilligen schuldenaar, die slechts uitstel van exekutie zoekt, of een hardnekkigen pleiter, ook nog in een proces in kassatie te worden gewikkeld.

Het middel van kassatie is een middel, ingesteld in het *publiek* belang en niet in dat van bijzondere personen. Het moet in handen zijn en blijven van den Staat, maar het komt niet toe aan partijen, die, wanneer hare zaken, voor zooverre die van eenigen omvang zijn, twee instantiën hebben doorloopen, meer dan voldoende regt gezocht en verkregen hebben. Indien twee instantiën daartoe geene voldoende waarborgen opleveren, er bestaat geene enkele reden om zelfs met de derde zich tevreden te stellen.

Het schijnt evenmin met het belang der regtzoekenden en ook gewis met de billijkheid niet te strooken, dat *hunne* pleitzucht zijdelings worde benuttigd om het middel van kassatie *in het belang van den Staat* te doen werken.

Alleen de prokureur-generaal bij den Hoogen Raad komt derhalve in burgerlijke zaken in kassatie, en wel uitsluitend *in het belang van den Staat*, zonder dat 's Raads uitspraak eenigen invloed hoegenaamd hebbe op den stand der partijen.

Het beginsel van art. 98 der bestaande wet op de Regterlijke Organisatie wordt uitgebreid en algemeen gemaakt.

In strafzaken laat het ontwerp almede geen beroep in kassatie toe van de zijde der beschuldigden, beklaagden of veroordeelden.

Ook in kriminele zaken wordt, volgens het ontwerp, hooger beroep bij den daartoe aangewezen regter opengesteld, en, even als in burgerlijke zaken, zijn derhalve aard en omvang van alle strafzaken òf zóó gering, dat zij dadelijk in eersten en hoogsten aanleg worden afgedaan, òf worden zij in twee instantien onderzocht en beslist, en omtrent geen van beide deze soorten van zaken brengt in billijkheid het belang der verdediging de noodzakelijkheid mede van een beroep in kassatie van den kant der te regt staanden.

Ook hier is 's Hoogen Raads toezigt een grondwettig vereischte, maar alleen *in het belang van den Staat.*

Dat toezigt mag in zijne gevolgen de veroordeelden nimmer benadeelen, maar alleen *bevoordeelen.* Blijkt het derhalve aan den Hoogen Raad, dat de veroordeelden door eenig aan 's Raads onderzoek onderworpen strafvonnis *niet* is benadeeld, de Hooge Raad doet uitspraak uitsluitend in het belang van den Staat, en het veroordeelend vonnis wordt ten uitvoer gelegd gelijk het ligt. Blijkt daarentegen de veroordeelde door zijn vonnis te zijn *benadeeld*, de Hooge Raad, daartoe termen vindende, kasseert het vonnis en doet ten principale regt of verwijst de zaak daar en waar zulks behoort, naar de onderscheidingen in het ontwerp gemaakt.

Aldus heeft de Regering vermeend het best te kunnen handhaven het naar haar inzien zoo onmisbaar beginsel, dat het middel van kassatie alleen in het publiek belang bestaat, zonder aan dat beginsel den veroordeelde op te offeren, die in zijne regten bij een veroordeelend vonnis mogt blijken verkort te zijn, of uit het oog te verliezen het voorschrift van art. 162 der Grondwet.

In het algemeen is, naar de overtuiging der Regering, in het ontwerp de nakoming van dat grondwets-artikel verzekerd, in die mate, dat er geene enkele handeling, beschikking of vonnis door de regterlijke magt kan worden gedaan of gewezen, die niet, hetzij bij wege van hooger beroep, hetzij door het middel der kassatie, aan het toezigt van den Hoogen Raad onderworpen zij.

Na aldus het hoofdbeginsel te hebben besproken, dat deze, gelijk elke andere voordragt eener nieuwe regterlijke inrigting, uit den aard der zaak beheerschen moet, wenscht de regering nog kortelijk stil te staan bij de overige hoofdpunten des ontwerps.

Door de afschaffing der elf hoven zal voortaan de regterlijke magt zijn zamengesteld uit kantongeregten, arrondissements-regtbanken en den Hoogen Raad.

De voordragt heeft ook de mogelijkheid geopend tot het oprigten van regtbanken van koophandel, zonder dat de regering reeds nu beslissen wil of kan, of en in hoeverre zoodanige regtbanken, ten behoeve waarvan zich in den laatsten tijd stemmen uit den handels- en nijverheidsstand verhieven, werkelijk blijken zullen aan eene bestaande behoefte te voldoen.

Omtrent de kantongeregten wordt eene doortastende verandering voorgesteld.

Zij strekt om de betrekking van kantonregter te doen bekleeden door leden der arrondissements-regtbanken, daartoe bij beurten voor een tweetal jaren aan te wijzen door de regtbanken in raadkamer, en tevens om het openbaar ministerie bij de kantongeregten te doen waarnemen door eenen substituut-officier, door het hoofd van het parket der regtbank daartoe gelast. De tot kantonregters aangewezen leden der regtbanken en de hun toegevoegde substituut-officieren wonen ter plaatse waar hunne regtbank gezeteld is. Hunne werkzaamheden strekken zich, waar de dienst het toelaat, over twee, drie of meer kantons uit, in welker hoofdplaats de kantonregter zoo vele zitdagen wekelijks of maandelijks komt houden, als de behoefte medebrengt. Ten einde die zitdagen niet te zeer te vermenigvuldigen, de kontentieuse jurisdiktie der kantonregters niet te belemmeren, en de mogelijkheid te doen bestaan, dat deze hunne regtspraak zich over meerdere kantons kunne uitstrekken, is een groot deel der vrijwillige jurisdiktie den kantonregters in den regel onttrokken en aan hulp-kantonregters opgedragen, die, de tegenwoordige plaatsvervangers der kantonregters in zekere mate vervangende, in ieder kanton zullen gevestigd zijn en, met aanvulling van art. 32 en volgg. van het Wetboek van Strafvordering, ook als hulpofficieren van Justitie zullen dienst kunnen doen. De griffiers bij de kantongeregten en hulp-kantonregters zullen emolumenten mogen rekenen; de kontonregter heeft zijn traktement van lid der regtbank, zonder meer.

Het is eene algemeen erkende waarheid, dat de kantonregters, zelfs na de invoering der wet van 29 Junij 1854 (*Staatsblad* no. 103) op den bestaanden voet, geene genoegzame werkzaamheden hebben, dat met name hunne uitspraak in burgerlijke zaken in vele kantons weinig of niets te beteekenen heeft. De Geregtelijke Statistiek is telken jare daar om dit te bewijzen.

Men kan dit kwaad verhelpen op tweederlei wijze. Men kan den weg inslaan hiervoren aangestipt; men kan ook een zeker aantal kantongeregten opheffen en de betrekkelijke kantons met anderen ineensmelten.

Het laatste zou slechts gebrekkig het beoogde doel doen bereiken en bovendien zijne eigenaardige nadeelen hebben. Het is het personeel der kantonregters dat verbeterd en gereleveerd moet worden. Die als *unicus Judex* zit en oordeelt, moet een man van ervaring zijn, van veelzijdige ontwikkeling en bekwaamheid; niet een pas beginnend jong mensch, of een door het plattelands-leven en wetenschappelijken stilstand en achteruitgang dagelijks meer voor zijn gewigtig ambt ongeschikt wordende regter.

De tegenwoordige stand van zaken kan niet verholpen of opgeheven worden door de ineensmelting van sommige kantons, en de uitbreiding van het regtsgebied van sommige kantonregters.

Daartoe is meer noodig; daartoe wordt geheele verandering van het personeel vereischt; ruimere bezoldiging dan de kantonregters thans genieten, of hun ook bij opheffing van sommige kantons, zou kunnen worden verstrekt. Daartoe is noodig, dat de met het kantonregtersambt bekleede personen, door hunne vestiging in de hoofdplaats van het arrondissement, door omgang met ambtgenooten en daaruit ontstaande wrijving van gedachten en betamelijken najver in pligtsbetrachting en wetenschappelijke ontwikkeling, door de gelegenheid eindelijk, om als regter tot de kennisneming te worden geroepen ook van andere zaken dan die uitsluitend tot de bevoegdheid der kantonregters behooren, op den duur zich oefenen, bekwamen en toenemen in regtskennis en geschiktheid.

Op die wijze kan de *unicus judex* worden wat hij zijn moet, en zal hij naar behooren zijne gewigtige betrekking kunnen vervullen, ook al wierd aan zijne regtsmagt nog meerdere uitbreiding gegeven dan reeds in 1854 gedaan is.

Op die wijze zullen ook de nadeelen vermeden worden, die min of meer aan elke ineensmelting van kantons eigenaardig verbonden zijn. Naar het stelsel des ontwerps gaat de kantonregter de justiciabelen in hun kanton opzoeken; blijft hij regt spreken, gelijk nu, *in loco delicti.* Heft men daarentegen een zeker aantal kantongeregten op, dan zullen het de justiciabelen zijn, die den, ten gevolge der ineensmelting van kantons, meer dan vroeger van hen verwijderden kantonregter zullen moeten gaan opzoeken, en de regtspraak *in loco delicti*, zoo heilzaam en nuttig — en bij de behandeling der wetten van 29 Junij 1854 (*Staatsblad* no. 102 en 103) nog zoo zeer geroemd, — zal afnemen, al naarmate het stelsel van ineensmelting van kantons sterker wordt doorgedreven.

Deze zijn hoofdzakelijk de overwegingen, welke aan het voorstel ten aanzien der kantonregters ten grondslag liggen.

Aan de onmiskenbare behoefte aan eene betere waarneming van het openbaar ministerie bij de kantongeregten, zal door de aanwijzing van substituut-officiers naar wensch worden voldaan.

De griffier bij het kantongeregt blijft onveranderd bestaan en in de hoofdplaats van ieder kanton gevestigd, opdat hij steeds gereed zij, hetzij den kantonregter ter openbare teregtzitting, hetzij den hulp-kantonregter in zijnen werkkring van vrijwillige regtspraak, ter zijde te staan, en, voor zooveel zijne funktien dit medebrengen, alles voor te bereiden en in gereedheid te brengen wat tot de behoorlijke ontvangst van den kantonregter en spoedige afdoening van diens zaken in het kanton bevordelijk kan zijn.

Aan de arrondissements-regtbanken wordt, naar het ontwerp, de kennisneming opgedragen ook der *kriminele* zaken, en het *hooger beroep* in strafzaken in het algemeen, zoo van de vonnissen der kantonregters van haar ressort, als van de korrektionele en kriminele vonnissen, door naburige arrondissements-regtbanken in eersten aanleg uitgesproken.

De opdragt der *kriminele* zaken aan de regtbanken kan, naar het oordeel der Regering, geen bezwaar opleveren. De tamelijk eigendunkelijke onderscheiding der wet tusschen korrektioneel en krimineel regtvaardigt zoodanig bezwaar niet. De wet van 29 Junij 1854 (*Staatsblad* No. 102) deed in art. 14 en volgg. reeds eene belangrijke schrede op den weg, dien het ontwerp nu in zijn geheel volgt. De herstelling der beëedigde instruktie in strafzaken, welke de regering bij een ontwerp van wet, houdende eenige noodzakelijk gewörden wijzigingen in de strafvordering, wenscht voor te stellen, en het hooger beroep, ook ten kriminele opengesteld zijn overigens genoegzaam om bedenkingen, die nog mogten overblijven, te doen wegvallen.

Wat dat hooger beroep zelf betreft, het beveelt zich ook voor kriminele zaken aan uit het oogpunt van stelselmatigheid, van billijkheid, als ook eene gewenschte verbetering en vereenvoudiging in de

strafvordering. De verpligte instruktie van alle kriminele zaken, het dubbel onderzoek in raadkamer, zijn door de ondervinding sedert lang veroordeeld; maar zal daarin verandering kunnen gebragt worden, zonder eene goede regtsbedeeling in gevaar te brengen, het middel van hooger beroep moet de waarborgen vervangen, die voor de kriminele zaken in eene verpligte instruktie en herhaald onderzoek in raadkamer kunnen gelegen zijn.

De regering vereenigt zich overigens gaarne met hetgeen in het verslag van 22 April 1856 op bladz. 6 en 7 tot verdediging en uitbreiding van het hooger beroep in strafzaken aangevoerd wordt, zij verwijst bovendien naar de uitkomsten der *Geregtelijke Statistiek* van 1855, bladz. XIII en XVII en met name vestigt zij de aandacht op de omstandigheid, hoe de hoven in korrektioneel appel over vijf jaren (1851—1855) gemiddeld *vijftig ten honderd* der in eersten aanleg gewezen vonnissen te niet deden, terwijl door de regtbanken in 1855 niet minder dan *vijf en zestig ten honderd* der vonnissen *a quo* in politiezaken werden te niet gedaan.

De Regering zegt het het verslag der Kamer na: en past het harerzijds ook toe op het appèl ten kriminele: „Bij dergelijke uitkomsten mag men met vertrouwen vragen, of niet het appèl is een noodzakelijk middel van herstel, of men moet alle waarde aan de regtspraak van den hoogeren regter ontzeggen."

Overigens zal *in hooger beroep*, volgens het ontwerp, de regter in den regel uitspraak doen *op de stukken*, zonder dat er vernieuwd getuigenverhoor plaats hebbe, tenzij de regter het bevele.

Veelal zal eene naauwkeurige opteekening in het proces-verbaal van hetgeen in eersten aanleg ter openbare teregtzitting voorviel — met en benevens de verdere stukken van den processe, en eene memorie van appèl of andere bescheiden, die het aan partijen vergund zal behooren te zijn aan den regter in hooger beroep over te leggen, — allezins voldoende zijn om het middel van appèl naar behooren te doen werken en de noodige waarborgen aan de justitie en verdediging te verzekeren.

In ieder geval kan echter, gelijk gezegd is, de regter ambtshalve of ter opvordering van het openbaar ministerie het oraal debat ook in hooger beroep doen plaats hebben.

Het spreekt overigens van zelf dat dit punt, gelijk vele andere, nadere regeling en ontwikkeling bij de wet behoeft.

Laat nu van den eenen kant het belang der justitie en verdediging allezins toe den aldus voorgestelden weg te volgen, de voordeelen er van ook uit anderen hoofde zijn niet voorbij te zien. Door een onderzoek in appèl op de stukken mogelijk te maken, vervallen toch de vele bezwaren, die aan het hooger beroep in strafzaken in het algemeen verbonden zijn, en nog toenemen, zoodra het middel wordt uitgebreid ook tot de kriminele zaken, en voor een deel het onderzoek in appèl moet plaats hebben, gelijk het ontwerp medebrengt buiten de grenzen der provincie, waarin de regter in eersten aanleg gezeteld is.

De Regering namelijk heeft er niet toe kunnen komen om, in navolging der twee laatste voordragten op het onderwerp, appèl in strafzaken toe te laten van de eene kamer van het kollegie, in de hoofdplaats der provincie gezeteld, op eene andere kamer van dat zelfde kollegie. De voordeelen van zoodanige regeling van zaken wegen, naar de Regering vermeent, niet op tegen het abnormale en weinig voegzame, dat regters van één en hetzelfde kollegie elkanders vonnissen zouden beoordeelen, en des noods te niet doen en buiten werking stellen.

Die voordeelen verliezen bovendien hunne waarden, wanneer het hooger beroep in den regel onderzocht wordt op de stukken. Verplaatsing van de in regten betrokkene personen, van getuigen enz. naar den zetel van den regter in appèl, wordt alsdan eene uitzondering en verliest mitsdien veel van hare bezwaren.

Wanneer men alsnu de voordeelen zamentrekt die het in dit ontwerp gekozen stelsel aanbiedt dan gelooft de Regering, dat zij, met het oog alleen op de met zooveel regt verlangde vereenvoudiging en verbetering van ons regtswezen, en zonder nog te gewagen van eene ook niet zonder regt gewenschte bezuiniging, uitkomsten opleveren, die langs eenen anderen weg niet te verkrijgen zijn.

De regtspraak der kantonregters is niet te verbeteren dan door eene verandering en waardige bezoldiging van het personeel.

Elk ander middel dat men daartoe mogt aangrijpen, dan het voorgestelde, brengt noodzakelijk eene zeer aanmerkelijke verhooging der kosten van justitie, in plaats van bezuiniging mede.

Wil men al de provinciale hoven behouden, of wel hen tot twee, of vier, of zes verminderen, dan moet men van het eenige, waarlijk doeltreffende middel tot het verkrijgen eener meer eenvoudige, spoedig en vooral minder kostbare burgerlijke regtspraak de afschaffing van de kassatie als derde instantie afzien.

Want dan zal voor den Hoogen Raad, met geene burgerlijke appellen belast, wil hij eenige, met zijne waardigheid en zamenstelling strookende werkzaamheid overhouden, dat middel van kassatie als derde instantie wel behouden moeten blijven.

Een verminderd aantal provinciale hoven zal *of* alleen met burgerlijke appellen belast moeten zijn — en dan zal hun werkkring ligt te klein en beperkt wezen, en voor de regtspraak in strafzaken een stelsel gekozen moeten worden, ontbloot van het voordeel van appel, dat dit ontwerp aanbiedt — *of* die regtspraak zal, onverschillig of de vermindering van het aantal hoven aanzienlijk of gering zij, aan bijna onoverkomelijke zwarigheden, aan verre verwijdering van den *locus delicti* en aan groote vermeerdering der geregtskosten onderworpen zijn.

Zoo blijkt het, hoe meer men de zaak bedenkt, dat het thans bestaande stelsel een weldoordacht, volkomen zamenhangend geheel vormt, aan hetwelk, zonder groote schade van dat geheel, geen zijner raderen willekeurig ontnomen kan worden.

Er blijft dan niets over dan *of* dit geheel onaangeroerd te behouden — maar dan blijft de eisch der Grondwet onvervuld, en de regtmatige klagten over de gebreken onzer regterlijke instellingen blijven hopeloos voortduren, — *of* een nieuw stelsel aan te nemen, hetwelk ook wel de volmaaktheid niet zal bereiken, maar, buiten twijfel, het gehalte der lagere en hoogere regtspraak zoowel in burgerlijke als in strafzaken zal verbeteren en veel zal bijdragen om het harde verwijt te doen verdwijnen dat in Nederland het verkrijgen van regt alleen voor de zeer armen en zeer rijken en daarbij zeer geduldig is weggelegd.

De Regering gaat alsnu over tot de mededeeling der *geldelijke* uitkomsten, welke de tegenwoordige voordragt zal kunnen opleveren.

Berekend in vergelijking met de loopende begrooting van 1856 zijn de uitkomsten de navolgende:

Door het voorgestelde omtrent de kantongeregten worden de onkosten daarvoor van *f* 151,050 verminderd; met *f* 88,050 en derhalve teruggebragt tot op *f* 63,000 welke laatste som de bezoldiging zal uitmaken der griffiers, *verhoogd* in voege als dit reeds bij het laatstvoorgaand ontwerp was gedaan.

Door de afschaffing der elf hoven, wordt eene bezuiniging verkregen van *f* 308,000, welke som daarvoor op de begrooting van 1856 staat uitgetrokken.

Daarentegen wordt het cijfer voor de regtbanken, door de noodzakelijke versterking van het personeel, van *f* 466,250 verhoogd tot *f* 698,200 en derhalve met *f* 231,950 vermeerderd. Men moet echter niet uit het oog verliezen, dat daaronder niet alleen de bezoldiging begrepen is van al die leden der regtbanken, welke als kantonregters zullen fungeren, maar ook en met name dat daarmede tevens aan de kantongeregten de instelling van ambtenaren van het openbaar ministerie op doeltreffende wijze wordt verzekerd; eene instelling die (onder andere vormen en voorwaarden) in de laatstvoorgaande voordragt geraamd werd in uitgaaf op eene som van *f* 68,450. Bovendien zijn al de regtbanken der *derde* klasse gebragt in de *tweede* klasse, met de, aan deze laatste verbonden verhoogde bezoldiging, is de regtbank te Assen gebragt in de *eerste* klasse, en verkrijgen al de regtbanken zonder onderscheid een vice-president, met de aan dien rang verknochte verhooging van traktement.

Eindelijk zal het aan de aandacht der Staten-Generaal niet ontgaan, dat, terwijl in de Staten *B* en *C*, achter het ontwerp gevoegd, voor het personeel der regterlijke kollegiën een minimum en maximum is gesteld, de geleverde berekeningen steeds het maximum, hetwelk waarschijnlijk niet altijd en overal noodig zal zijn, ten grondslag hebben.

De Hooge Raad, welke volgens de begrooting van 1856 geraamd is op *f* 100,500, zal verhoogd worden met *f* 5000.

De slotsom van een en ander is, dat de tegenwoordige voordragt in vergelijking met de begrooting van 1856 een voordeelig slot oplevert van *f* 159,100 en, in vergelijking met het bedrag, volgens de organieke wetten, een saldo van *f* 231,600.

Aan den eenen kant zullen nog in uitgaaf moeten komen de reis- en, des noods, verblijfkosten aan de kantonregters en ambtenaren van het openbaar ministerie, bij het bezoeken der kantons, die tot der eersten regtsgebied behooren, volgens art. 15 des ontwerps toe te staan. Eene raming dienaangaande met eenigen grond van waarheid kan door de regering *a priori* niet wel worden geleverd.

Tegenover die uitgaaf staan echter: *a. de kleine onkosten* der elf hoven, ten bedrage van plus minus *f* 20,000 *b. het onderhoud van de lokalen en meubelen* der hoven, hetwelk op *f* 8000 mag worden geschat; en eindelijk *c. de traktementen der deurwaarders* bij de hoven, ter somma van *f* 8700 op de begrooting voor 1856 uitgetrokken, al welke posten, eene gezamenlijke bezuiniging van *f* 36,000 in het jaar daarstellende, buiten rekening zijn gehouden, met het oog op de te vergoeden *reis-* en *verbl[ijf]kosten* der kantonregters en ambtenaren van het op[en]baar ministerie bij de kantongeregten.

Ten slotte bespreekt de Regering die artikelen [des] ontwerps, welke nieuw of belangrijk gewijzigd [zijn].

Staat A, behoorende tot art. 7 der wet, en be[vat]zende de bezoldiging der griffiers bij de kanto[nge]regten, bevat het volgende:

1ste klasse, 1ste, 2de, 3de en 4de kanton [van] het 1ste arrondissement der provincie Noord-Holl[and] *f* 600; 2de klasse, bij art. 1 der wet van 1 J[uli] 1830 (*Stbl.* No. 12) wordt aangewezen welke k[an]tons daarin zijn gerangschikt *f* 500; 3de klasse, [als] boven *f* 450; 4de klasse, als boven, *f* 400; [5de] klasse, als boven *f* 400.

Volgens den staat B, behoorende bij art. 7 v[an] het wets-ontwerp, wordt het getal en de bezoldigi[ng] der leden en ambtenaren van en bij de arrondis[se]ments regtbanken bepaalt als volgt:

1ste KLASSE. *Amsterdam*: 1 president *f* 3,0[00], 2 vice-presidenten, ieder *f* 2,200 (*), 11—14 [le]den, ieder *f* 2,000, 1 prokureur des Konings *f* 3,00[0], 3—4 substit.-officieren, ieder *f* 2,000, 1 grif[fier] *f* 1,600, 2—3 substit.-griffiers, ieder *f* 1,000.

's Gravenhage: 1 president *f* 3,000, 1 vice-pre[si]dent *f* 2,200, 6—8 leden, ieder *f* 2,000, 1 procur[eur] des Konings *f* 3,000, 2 substit.-officieren, ie[der] *f* 2,000, 1 griffier *f* 1,500, 1 substit.-griffier *f* 1000.

Rotterdam: 1 president *f* 3,000, 1 vice-preside[nt] *f* 2,200 (*), 6—9 leden, ieder *f* 2,000, 1 officier v[an] justitie *f* 3,000, 2—4 substit.-officieren, ieder *f* 2,00[0], 1 griffier *f* 1,500, 1 substituut-griffier *f* 1,000.

's Hertogenbosch, Arnhem, Leeuwarden: 1 pre[si]dent *f* 2,300, 1 vice-president 1,700, 6—9 led[en], ieder *f* 1,600, 1 prokureur des Konings *f* 2,300, 1—[2] substit.-officieren, ieder *f* 1,600, 1 griffier *f* 1,20[0], 1 substituut-griffier *f* 800.

Middelburg, Zwolle, Assen, Maastricht: 1 pre[si]dent *f* 2,300, 1 vice-president, 1,700, 6—8 led[en], ieder *f* 1,600, 1 prokureur des Konings *f* 2,30[0], 1—2 substit.-officieren, ieder *f* 1,600, 1 griffier *f* 1,20[0], 1 substit.-griffier *f* 800.

Utrecht, Groningen: 1 president *f* 2,300, 1 vi[ce]-president *f* 1,700, 6—7 leden, ieder *f* 1,600, 1 p[ro]kureur des Konings *f* 2,300, 1—2 substit.-officier[en], ieder *f* 1,600, 1 griffier *f* 1,200, 1 substituut-grif[fier] *f* 800.

2de KLASSE. Zutphen: 1 president *f* 2,000, 1 vi[ce]-president *f* 1,600, 2—5 leden, ieder *f* 1,500, 1 o[ffi]cier van justitie *f* 2,000, 1—3 substit.-officieren, ie[der] *f* 1,500, 1 griffier *f* 1,200, 1 substit.-griffier *f* 800.

Eindhoven, Breda, Nijmegen, Tiel, Leyden, Do[rd]recht, Hoorn, Goes, Sneek, Deventer, Almelo, Ro[er]mond: 1 president *f* 2,000, 1 vice-president *f* 1,60[0], 2—4 leden, ieder *f* 1,500, 1 officier van justitie *f* 2,00[0], 1—2 substit.-officieren, ieder *f* 1,500, 1 griffier *f* 1,20[0], 1 substituut-griffier, *f* 800.

Gorinchem, *Brielle*, *Alkmaar*, *Haarlem*, *Zierik[zee]*, *Amersfoort*, *Heerenveen*, *Winschoten*, *Appingada[m]*: 1 president *f* 2,000, 1 vice-president *f* 1,600, 2 leden, ieder *f* 1,500, 1 officier van justitie *f* 2,00[0], 1-2 subst.-officieren, ieder *f* 1,500, 1 griffier 1,20[0], 1 sub.-griffier *f* 800.

Bij elke arrondissements-regtbank, 2-5 regte[r]-plaatsvervangers, geene bezoldiging;

Volgens den staat C. behoorende bij hetzelfde a[rt]. 7, wordt het getal en de bezoldiging der leden [en] de ambtenaren van en bij den Hoogen Raad bepa[alt] als volgt:

1 president *f* 8,000, 2 vice-presidenten, ie[der] *f* 5,000, 14 raadsheeren, ieder *f* 4,500, 1 proku[reur]-generaal *f* 8,000, 1-2 advokaten-generaal, ie[der] *f* 4,500, 1 griffier, *f* 3,500, 2 substituut-griffie[rs], ieder *f* 2,000.

(*) De tegenwoordige titularissen behouden hunne [be]zoldiging van *f* 2500.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.